אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו שומעין לו מאי כגון זו כדרב הונא אמר רב דאמר רב הונא אמר רב יכולה אשה שתאמר לבעלה איני ניזונית ואיני עושה רבא אמר אטו ידה מי לא קניא ליה לבעל אלא גיטה וידה באין כאחד הכא נמי גיטה וחצרה באין כאחד אמר ליה רבינא לרב אשי רבא יד דאשה קא קשיא ליה נהי דקני ליה למעשה ידיה ידה גופה מי קני ליה אמר לי' רבא יד דעבד קא קשיא לי' למ"ד בשטר על ידי עצמו יד עבד כיד רבו דמיא אלא גטו וידו באין כאחד ה"נ גיטה וחצירה באין כאחד ההוא שכיב מרע דכתב לה גיטא לדביתהו בהדי פניא דמעלי שבתא ולא הספיק למיתביה לה למחר תקף ליה עלמא אתו לקמיה דרבא אמר להו זילו אמרו ליה ליקניה ניהלה להוא דוכתא דיתיב ביה גיטא ותיזל איהי ותיחוד ותפתח ותחזיק ביה דתנן נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה אמר ליה רב עיליש לרבא מה שקנתה אשה קנה בעלה * איכסיף לסוף איגלי מילתא דארוסה הואי אמר רבא אם אמרו בנשואה יאמרו בארוסה הדר אמר רבא לא שנא ארוסה ולא שנא נשואה גיטה וחצירה באין כאחד והא אמרה רבא מעיקרא כי אמרה רבא אהאי מעשה אמרה: והיא בתוך ביתה: אמר עולא * והוא שעומדת בצד ביתה ובצד חצרה ר' אושעיא אמר אפילו היא בטבריא וחצרה בציפורי היא בציפורי וחצרה בטבריא מגורש' והא היא בתוך ביתה ובתוך חצרה קתני ה"ק והיא כמי שבתוך ביתה והיא כמי שבתוך חצרה דכיון דחצר משתמרת לדעתה היא מתגרשת לימא בהא קמיפלגי דמר סבר חצר משום ידה אתרבאי ומר סבר חצר משום שליחות אתרבאי לא דכולי עלמא חצר משום ידה איתרבאי מר סבר כידה מה ידה בסמוכה אף חצרה בסמוכה ואידך אי מה ידה בדבוקה אף חצרה בדבוקה אלא כידה מה ידה משתמרת לדעתה אף חצרה המשתמרת לדעתה לאפוקי חצר המשתמרת שלא לדעתה ההוא גברא דזרק לה גיטא לדביתהו הוה קיימא בחצר אזל גיטא נפל בפיסלא אמר רב יוסף חזינן אי הויא ארבע אמות על ארבע אמות פלג ליה רשותא לנפשיה ואי לא חדא רשותא היא במאי עסקינן אילימא בחצר דידה כי הוי ד' אמות מאי הוי אלא בחצר דידיה כי לא הוי ארבע אמות מאי הוי לא צריכא דאושלה מקום דחד מקום מושלי אינשי תרי מקומות לא מושלי אינשי ולא אמרן אלא דלא גבוה עשרה אבל גבוה עשרה אע"ג דלא הוי ארבע אמות ולא אמרן אלא דלית ליה

שם

אי אפשי בתקנת חכמים כגון זו. אמילתא אחריתי אמרה רבא: **שומעין לו.** הואיל והתקנה לצורכו נעשית יכול לומר כלום עשו אלא להנאתי אני אי אפשי בהנאה זו: **מאי כגון זו.** אהייא אמרה רבא: **איני ניזונית.** משל בעלי: **ואיני עושה.** לו מלאכה דכי תקון רבנן מזוני להנאתה תקון ומנין דלא ספקה במעשה ידיה ואחר כך תקנו מעשה ידיה לבעלה משום איבה הלכך יכולה לומר אי אפשי: **רבא אמר.** לעולם בדלא כתב לה דין ודברים ודקשיא לך מה שקנתה אשה קנה בעלה: **אטו ידה מי לא קניא ליה לבעל כו'.** ולקמיה פריך מאי היא: **גיטה וידה באין כאחד.** על ידי הגט באה ידה לה עם נתינתו: **אמר ליה רבינא לרב אשי רבא.** דקשיא ליה לעיל אטו ידה מי לא קניא ליה לבעל: **יד אשה קשיא ליה.** בתמיה: **נהי דקניא ליה למעשה ידיה.** אבל גופא מי קני ליה וכיון דגופא לא קני ליה מכי יהב גיטא לידה נפק לה גט מרשותיה ולא משום דגיטה וידה באין כאחד הלכך גבי חצר דקניא ליה היכי מיגרשא: **יד דעבד קשיא ליה.** שגופו קנוי ומקבל שחרורו בעצמו: **למאן דאמר.** בהאשה נקנית (קידושין דף כג:) שהעבד קונה עצמו בשטר שיחרור: **על ידי עצמו.** כלומר בקבלת עצמו: **תקף ליה עלמא.** והיה ירא פן ימות ותזקק ליבם ואסור לטלטל גט בשבת ולמוסרו לה: **לקנייה.** הבעל לדוכתא דמחית ביה גיטא לאשה בחזקה דקרקע נקנה בחזקה: **ותיחוד ותפתח.** תסגור דלת החדר שיקנה לה לשום חזקה: **דתנן נעל.** דלת או גדר פרצה או פרץ גדר כל שהוא: **הרי זו חזקה.** לקנות שאין המוכר יכול לחזור בו להשתא קא יהיב לה חצר וגיטה בתוכו ותנן נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים שיש להן אחריות בכסף בשטר ובחזקה: **אם אמרו בנשואה.** שהבעל זוכה בנכסים יאמרו בארוסה. והך מילתא דרבא אתמר מקמי הא דאמר רבא לעיל גיטה וחצרה באין כאחד דבתר הכי הדר ביה רבא ואמר לא שנא ארוסה ולא שנא נשואה כו' כדמפרש ואזיל: **והא אמרה רבא.** לעיל ואמאי איכסיף כי פרכה רב עיליש להא מילתא: ומשנינן **מעיקרא נמי כי אמרה רבא.** להאי תירוצא דלעיל אהאי מעשה אמרה בתר דהדר סברה ואמר דגיטה וידה באין כאחד: הכי גרסינן **מעיקרא כי אמרה רבא אהאי מעשה אמרה: כמי שבתוך ביתה.** כאילו היא בתוך ביתה ומאי היא דבעי' דתיהוי חצרה משתמרת לדעתה כלומר על פיה ועל צוויה לאפוקי הא דאמרי' בפרקין לקמן (דף עח.) נתן גט ביד עבדה ניעור אינו גט דהויא לה חצר המשתמרת שלא לדעתה שהוא משמר עצמו מדעתו: **משום ידה אתרבאי.** הלכך סמוכה לה בעינן דומיא דידה: **נפל בפיסלא.** על גבי חתיכת עץ: **פליג רשותא לנפשיה.** ואינו בטל לגבי חצר ואינה מגורשת ולקמיה פריך היכי דמי: **אי נימא בחצר דידה.** דאשה: **כי הוי ארבע אמות מאי הוי.** הרי שניהם שלה: **דאושלה מקום.** בחצרו לקנות בו גט: **דאושלה.** השאילה:

שם

ידה נופיה מי קניא ליה. וא"ת חצרה נמי לא קניא ליה גופיה אלא פירי * וי"ל כיון דקנוי לו לפירא הוי כאילו קנוי לו גוף החצר אבל מעשה ידיה מעלמא קאתו ועוד דחצר קנוי לו בעל כרחה של אשה אבל ידיה אינם קנויים לו על כרחה דיכולה היא לומר איני ניזונית ואיני עושה:

ותיזיל איהי ותיחוד ותפתח. פירש רש"י לפי שהגט אסור לטלטל ולמוסרו לה אף על גב דבתוספתא בפרק משילין תניא אין מגרשין בשבת בשכיב מרע הקילו דלא תפול קמי יבם להכי נפ' משילין (ביצה דף לו:) קתני אין מקדשין ולא קתני אין מגרשין כמו בתוספתא משום דשכיב מרע שרי לגרש ולא הוי כמו טלי גיטיך מעל גבי קרקע דכיון שהגט בא מרשות הבעל לרשותה הוי כאילו נתנו לה: **מה** שקנתה אשה קנה בעלה. וא"ת והא אמרינן בחזקת הבתים (ב"ב דף נא:) במתנה קנתה ואין הבעל אוכל פירות ואור"י דהכא איירי בשאלה דלא אלימא כמו מתנה ובמתנה דוקא אמרי' קנתה ואין הבעל אוכל פירות ור"ת מפרש דאע"ג דבמתנה אין הבעל אוכל פירות כיון דאם מכרה ונתנה אינו קיים כדאמרי' בחזקת הבתים (שם) חשיב כאילו הוי דבעל ואינה יכולה לקנות על ידו מה שבתוכו ואין תלוי באכילת פירות ותדע דהא שני לעיל בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסייך ואע"ג דאכתי הבעל אוכל פירות כדאמרי' בהכותב (כתובות דף פג.) אלא הואיל ואם מכרה ונתנה קיים כדתנן בהכותב חשיב ליה חצרה ואור"י דאין ראיה דאיכא לאוקומי בכותב לה דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיהן כדפי' לעיל וכן צריך לומר בחזקת הבתים (ב"ב מט.) גבי אין לאיש חזקה בנכסי אשתו כגון שכתב לה ובפירותיהם ואע"ג דלא קאמר ליה גמרא הכי הכא נמי לעיל ועוד דבירושלמי משמע בהדיא דבפירות תליא מילתא דפריך התם גבה וחצרה אינן משועבדים לאיש לאכילת פירות ומשני רבי יוחנן בשם רבי ינאי עד שיכתוב לה דין ודברים אין לי בנכסייך ובפירותיהן:

והוא שעומדת בצד ביתה. בפ"ק דבבא מציעא (דף יב.) אמרי' דוקא בגט דחוב הוא לה בעינן שתהא עומדת בצד ביתה ולא במציאה:

פליג רשותא לנפשיה. וקשה לר"י דבפ' המוציא יין (שבת דף פ.) ובחזקת הבתים (ב"ב נו.) גבי המוציא מרשות לרשות אמר רבה והוא שיש חיוב חטאת ביניהם אבל כרמלית לא אביי אמר אפילו כרמלית אבל פיסלא לא רבא אמר אפי' פיסלא ואזלא רבא לטעמיה דאמר רבא רשות שבת כרשו' גיטין פירוש ובגיטין חשיב פיסלא רשות בפני עצמו כדאמרינן הכא והשתא דהא פיסלא הוי ממש כרמלית דלא גבוה עשרה ובגבוה שלשה איירי דאי לאו הכי הוי כלבוד וגם מסתמא הוי רחב ארבעה דאם לא כן לא היה דבר חשוב בפני עצמו אם כן אמאי קאמר אביי אבל פיסלא לא ויש לומר דיש לחלק בין כרמלית גמור לכרמלית המיטלטל:

אמקום

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פי"ט מהלכות מלוה ולוה הלכה ו:
ו ב מיי' פי"ב מהלכות אישות הלכה ד סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן סט סעיף ד וסימן פ סעיף טו בהג"ה וסי' פא סעיף א בהג"ה:
ז ג מיי' פ"ה מהלכות גירושין הלכה א סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף א:
ח ד מיי' פ"ה מהלכות עבדים הלכה ג סמג עשין פו טוש"ע י"ד סי' רסז סעיף מא:
ט ה מיי' פ"א מהלכות מכירה הלכה ח סמג עשין פב טוש"ע ח"מ סי' קצב סעיף א:
י ו מיי' פכ"ג מהל' אישות הלכה א סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סימן צ סעיף א וסעיף ג וסעיף ז וסימן סט סעיף ז:
יא ז מיי' פ"ה מהלכות גירושין הל' ג סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סימן קלט סעיף א ב:
יב ח מיי' פי"ז מהל' אבידה הלכה י (ופ"א מהל' גירושין הלכה ג):
יג ט מיי' פ"ה מהלכות גירושין הלכה ג ו סמג עשין נ טוש"ע אה"ע סי' קלט סעיף א:
יד י כ ל מ מיי' שם הלכה ט טוש"ע שם סעיף יא:

◆

גליון הש"ס

גמ' **איכסיף לסוף איגלאי.** עי' לעיל דף כט ע"ב ב"מ דף לו ע"א ע"ז דף כב ע"א: **שם והוא שעומדת בצד ביתה.** עי' עירובין דף לב ע"ב תד"ה אשה: **תוד"ה ידה כו'** וי"ל כיון דקנוי לו לפירי. עיין כתובות דף מז ע"ב תוד"ה ומנין בסה"ד:

◆

תוספות רי"ד

אשה קנה בעלה פי' שכל נכסי האשה קנויין לו לבעל הפירות וכיון שפירות החצר הוא של בעל מה כח יש לאשה באותו חצר שיקנה לה הגט: אמר רב' אטו ידה מי לא קנייה ליה לבעל אלא גיטא וידה באין כאחד הכי נמי גיטא וחצרה באין כאחד א"ל רבינא לרב אשי רבי' יד האשה קא קשה ליה נהי דקני ליה למעשה ידיה גופא מי קנייא ליה פי' דוקא מעשה ידיה הן שלו אבל גוף היד אינה שלו שיעשה הבעל בה כל תשמיש שהוא רוצה כ"א מעשה ידיה שהן קצובים כדתנן בכתובות ומה היא עושה לו משקל ה' סלעים וכו' אבל אינו יכול להכריחה לעשות לו יותר מן השיעור או אם רוצה שתעשה לו שמוש קשה בידה כגון לחפור בשדהו וכיוצא בו אינו רשאי שאין כל שמוש היד קנוי לו לפיכך הוי גט אבל חצרה כל השמוש שלה הוא של בעל כל זמן שהיא תחתיו ואין האשה רשאית להשתמש בה כלל בלא רשותו והילכך לא יהא גט א"ל רבא יד דעבד קא קשה ליה למ"ד בשטר ע"י עצמו יד עבד כיד רבו דמיא אלא גיטו וידו באין כא' הכא נמי גיטה וחצרה באין כאחד: (ההוא גברא דזרק גיטא לדביתהו הוה קיימא בחצר איגנדר ואזל גיטא נפל בפסלא פי' בפסל שלו א"ר יוסף חזינן אי הוי ד' אמות על ד' אמות מאי הוה [א] אלא בחצר דידיה כי לא הוי ד' אמות מאי הוי לא צריכא דאושלא מקום דחד מקום מושלי אינשי שני מקומות לא מושלי אינשי ולא אמרן דלא גבוה י' אבל גבוה י' אע"ג דלא הוי ד' אמות): ההוא ש"מ דכתב גיטא לדביתהו אפניא דמעלי שבתא ולא אספיק למיתביה ניהלה למחר

מסורת הש"ס

א) כתובות נח: ע: פג. קז: ב"ק ח: ע"ש [ב"ב מט:], ב) [קדושין כג:], ג) ב"ב מב., ד) לעיל כט:, ה) ב"מ יא:, ו) נ"ל או בצד, ז) [לעיל כא. ב"מ י:], ח) [גירסת הערוך ערך גנדר איגנדר גיטא וכן העתיק רש"י בשבת פ. ד"ה כרשות גיטין וכו' איגנדר גיטא], ט) [לקמן עט.], י) [קדושין כו.], כ) בכ"י אימא לפניו ליתא, ל) [וע"ע תוס' עירובין עט. ד"ה ומקני ותוס' ב"ב קנו: ד"ה קונין ותוס' ביצה ה. ד"ה מאי טעמא], מ) לעיל כד. ולקמן עח.

◆

מוסף רש"י

אי אפשי בתקנת חכמים. שתיקנו לטובתי ואינה טובה לי (כתובות פג.). **מאי כגון זו.** באיזו תקנת חכמים היו מדברים בבהמ"ד שעליה אמר רבא כל האומר אי אפשי בתקנת חכמים כגון זאת התקנה שאנו מדברים בה, שומעין לו (רשב"ם ב"ב מט.). **בדרב הונא.** אמזונות שתיקנו לאשה תחת מעשה ידיה ואי אמרה אי אפשי בתקנה זו שתיקנו חכמים לטובתי, שתשו לכל הנשים זמנין דלא ספקי להו מזונות כמעשה ידיהן ותיקנו כהן מזונות ומעשה ידיהן לבעל, אני איני צריכה לכך, מעוגנת אני ואי אפשי לעשות מלאכה, אמנא לי מזונות או יש לי אומנות יקרה יתר על כדי מזונותי (כתובות פג.). **איני ניזונית.** משלך, **ואיני עושה.** לך כלום אלא לעצמי (שם נח:). **בשטר על ידי עצמו.** שיקבלנו הוא (קדושין כג.). **נעל.** עשה דלת. **גדר.** או גדר חומה. **פרץ.** פירצה כדי שיכנס בה. **הרי זו חזקה.** לבלתי חוזר זה בו. כיון דכרשות חבירו החזיק (רשב"ם ב"ב מב.). **חצר משום ידה אתרבאי.** דכתיב ונתן בידה, וידה רשותה משמע כדכתיב (במדבר כא) ויקח את כל ארצו מידו (ב"מ י:). **משום שליחות אתרבאי.** מדכתי' ושלחה שליחות לאדם כדמניא (קדושין מח.), ושלח מלמד שהאיש עושה שליח, ושלחה מלמד שהאשה עושה שליח, ואתרבאי נמי חצרה דהוויא לה כשלוחה (ב"מ י.).

◆

תוספות רי"ד (המשך)

תקף ליה עלמא. פי' והיה ירא פן ימות ותזקק ליבם ואסור לטלטל הגט בשבת ולמוסרו לה: אתי לקמיה דרבא אמר להו ליקנייה לה להאי דוכתא דיתיב בה גיטא ותיתי ותיחוד ותפתח באפיה כי היכי דתתחזיק ביה דתנן נעל גדר פרץ כל שהוא הרי זו חזקה פי' אמר רבא שיקנה הבעל לאשה אותו המקום שהגט מונח שם ע"י חזקה שבקנין אסור להקנות בשבת אלא יאמר לה מקום פלוני יהא שלך במתנה והחזיק בו ותקנה אותו והיא תחזיק ותקנה אותו המקום וכיון שהגט מונח שם הוה ליה כמקנה לה הגט והחצר ביחד ורבא לטעמיה דאמרי' לעיל בהמביא אמר רבא כתב לה גט ונתנו בחצרו וכתב לה שטר מתנה עליה קנאתו ומתגרשת בו דגיטו וחצירו באין לה כאחד. והוא בתוך ביתה אמר עולא והיא שעומדת בתוך ביתה או בתוך חצרה ור' הושעיא אמר אפילו היא בטבריה וחצרה בציפורי היא בציפורי וחצרה בטבריה והא היא בתוך חצרה קתני ה"ק והיא כמו שבתוך חצרה דהויא לה חצר המשתמרת לדעתה והלכתא כעולא דהכי אמר רב אשי בפ' שנים אוחזין האי חצר איתרבי משום יד ולא גריעא משליחות גבי גט דחוב הוא לה אין חבין לאדם אלא בפניו גבי מתנה דזכות הוא לה וזכין לאדם שלא בפניו ג):

א) חסר כאן איזה תיבות, ב) כאן נ"ל ד"ה ההוא גברא דזרק גיטא כו' עד אע"ג דלא הוי ד' אמות.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com